

Fra tilskuer til deltager

- Om kommunikation og samhandling med udviklingshæmmede

Noter fra Temadage med Per Lorentzen – maj 2006

Per Lorentzen er uddannet psykolog, og arbejder som specialkonsulent – på blandt andet bosteder for udviklingshæmmede.

Han har skrevet en bog om emnet, med ovenstående titel - som kan anbefales til interesserede.
Læs mere om Per Lorentzens bøger og arbejde:

[Socialpædagogen: Udviklingshæmmede – at mødes er at leve](#)

[VidensTeamet: Boganmeldelse af Fra tilskuer til deltager](#)

[Materialecentret: Udgivelse og bestilling af Fra tilskuer til deltager](#)

Ideer der er lette at omsætte til praksis

Udgangspunkt / målsætning i samvær med udviklingshæmmede

Ha' det selv rart og hyggeligt

Gir' læring i det gode liv ...

Støt beboernes personlighed

Finde aktiviteter, hvor adfærden kan komme konstruktivt til udtryk

+

Lad være med at ville ændre adfærden

Giv beboeren lov til "at være sig selv"

Adskil tid til "opdragelse" / indlæring – fra hverdagens aktiviteter

Eksempel: Undgå konstante irettesættelser ved måltider – lad beboeren slappe af og nyde sin mad

Støt den enkelte medarbejder i at bruge sin personlighed, til at danne relationer til beboerne

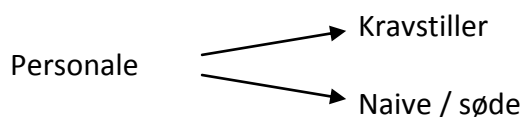

**Fokuser på inspirerende ideer (ide' katalog) til at takle uhensigtsmæssig –
udadrettet og destruktiv – adfærd hos beboerne**

+

**Undgå at bruge generelle rutiner og strukturer, som ”løsning på problemerne”
med uhensigtsmæssig adfærd**

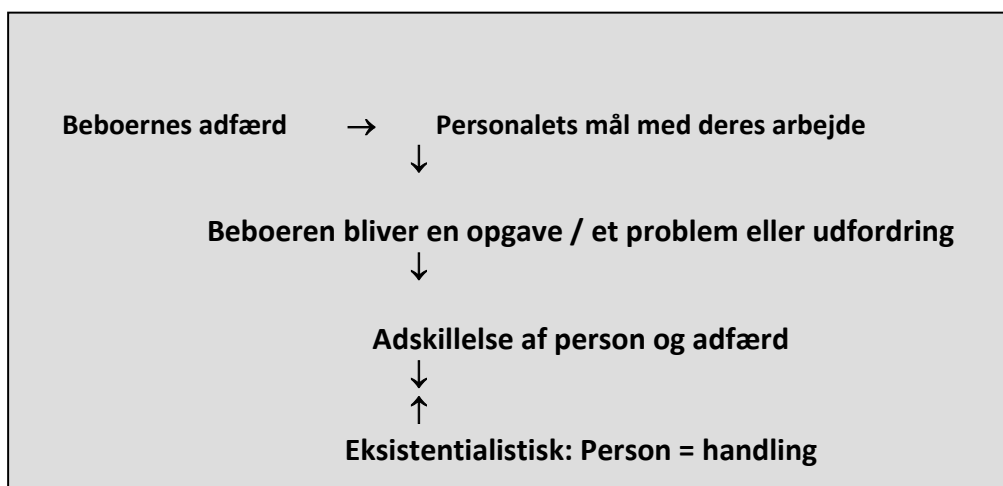
Tanker og perspektiver

Beboernes adfærd en trussel mod

Personalets arbejde med at give ham / hende et normalt liv

Eksempel:

En selvstimulerende autist → Det er synsvinklen – udgangspunktet i livet

Som udgangspunkt – før man påbegynder at ændre noget:

- Accepter personerne som dem, de er – på det sted de er
- Se det de gør som ressourcer – i stedet for opgaver / problemer

Eksistentialistisk: Person = handling – personen viser sig selv gennem adfærd

Accept af individet = accept af adfærd

Vi får et problem, når vi søger forklaringer på, hvorfor udviklingshæmmede gør som de gør – i stedet for at acceptere...

Personalets problem

Fremmede overfor beboernes udtryk

Usikkerheden løses ved: Tolkning / struktur / analyser / metoder ...

Krav om valg og indflydelse i selvbestemmelsen navn: Vores værdi – at det er godt

Personalet bruger små dagligdags situationer, til andet end situationerne – der flettes ofte nogle andre mål ind i situationerne – udviklende krav og mål.

Eksempel:

XX's morgenskrå + kaffe. Skal han bede om det – eller bare få det? Vi ved jo at det er det han vil.

At kende en persons ønsker – er at vise, at man kender personen.

Put adfærden ind i en passende sammenhæng – hvor det virker ”normalt”

Personalets opgave – gode ideer til at overføre beboernes adfærd til passende aktiviteter.

Nuet / Spontaniteten bliver hæmmet, hvis der er for meget plan

Fortid	Nutid	Fremtid
Erfaring	Spontanitet	Mål

Systemer og metoder, skal være rettet mod nutiden – det der skal ske nu – ikke langsigtet

Procedurer skal ikke erstatte den personlige kontakt / samvær ...

Det sociale liv – er i nuet...

Normal tankegang: Individuer fødes asociale – og lærer at blive sociale

En anden tankegang: Som udgangspunkt er mennesker sociale – en del af det sociale liv

Træning til det sociale liv – med systemer og metoder – fjerner det sociale liv

Vigtigt at mennesket altid bliver behandlet som en person – så det ikke er en status, de opnår, når de har ændret noget – et problem...

Brug den personlige relation – vær ikke repræsentant for et regelsæt eller en gruppe

Person ↔ Person

Accepter den personlige relation mellem personale og beboer.

Udgangspunkt: Accepter at situationen er, som den er – og handel i situationen, i stedet for at tage afstand fra situationen..

Nærvær i situationen, giver handlemuligheder.

Eksempel:

YY's søvnmønster: Det er blevet problematiseret, at YY ikke har en stabil døgnrytme... → Fokus er på at stabilisere hans døgnrytme – i stedet for at takle situationerne – de vågne nætter...

Grundtanke: Systemer og strukturer er et filter der tingsliggør personen

EGO – generelt:

Behandlere: analytiske, strukturelle løsninger

Bruger: Bliver en rationel opgave - påvirker den ”irrationelle” selvopfattelse.

Modreaktion mod tingsliggørelse – en modsatrettet problemopfattelse:

Holdning og handling:

Holdning → udtryk (holdningen afspejles i udtryk)

Vores handlemønstre afspejler vores holdning ...

Vi vurderer menneskers sindstilstand umiddelbart – vi tolker ikke rationelt / analytisk

Frihed:

At slippe for spørgsmålet: Hvorfor? (gør du det)

Kundskabsbegrebet:

- Information / viden
- Relationskundskab kan ikke rationelt overføres / beskrives
- Erfaringer

Relationskundskab, er dannet gennem samspil – og kan ikke bruges af andre ...

”Samværs – kundskab” = ”Personlig” kundskab – er unik ...

Den personlige beskyttelse – professionalisme: Vigtigt at vedkende sig sine følelser..

Neutralitet – som professionalisme → Distance: Følelsesmæssig / medmenneskelig

Tvivl er et kvalitetsstempel - på seriøsitet...

Skråsikkerhed er utroværdig – intet er så simpelt ...

Kommunikation

Forløberen for kommunikation - det vi udtrykker med kroppen

Opfattelse af andres udtryk - som et udtryk for ”sjælen” / væsen...

Faglig neutralitet – skjuler følelser – så andre ikke har noget at tage pejling af ...

Kropslige udtryk bliver af afsenderen ikke opfattet som kommunikation – men bliver kommunikation via andres opfattelse af det

Udad reagerende beboere

Forståelsesproblem, bliver til et adfærdsproblem...

Accept

At være i hinandens oplevelsesverden – ”bekræftelse”...

Et kommunikationsproblem opstår mellem to parter. Problemet hænges op på mennesker med funktionsnedsættelser – men problemet opstår kun i samspil med omgivelserne.

Man kan ikke lære en person nye kommunikations-metoder – medmindre man har forstået det oprindelige udtryk for personens kommunikation. Alle har et kommunikationsudtryk – som skal læres, at blive opfattet...

Forståelsen opstår ved en modreaktion / svar ...

Ved hjælp af kommunikation udvides perspektivet ...

Summen af perspektiver, er større end den enkeltes perspektiv ...

Det er lettere at acceptere uacceptabel adfærd via forståelse ...